

Onze identiteit is geld waard

De afgeleiden van de digitale wereld lijken in onze West-Europese samenlevingen 'commodities' te zijn geworden, producten zoals vele andere. Mobiele apparaten en apps worden gekocht zoals je een cd koopt of een video huurt. Ze hebben zich genesteld in ons dagelijks leven en gedrag en zijn vanzelfsprekend geworden. Het is net díé vanzelfsprekendheid die Katleen Gabriëls, doctor in de Wijsbegeerte en Moraalwetenschappen (VUB), in vraag stelt in dit boek. Ze maakt er immers een punt van dat technologie niet waarde vrij is en dat we moeten durven stil te staan bij de consequenties van de digitale technologie op onze levens.

Gabriëls valt niet onder de school van de sceptici die de digitale wereld maar niets vinden, omdat ze er ook de voordelen van erkent. Evenmin sluit ze aan bij hen die zweren bij digitale technologie als oplossing voor vele maatschappelijke en andere problemen. Het is juist erg verdienstelijk dat ze een objectieve analyse tracht te maken.

Gabriëls heeft gelijk dat technologie niet louter technologie is. In acht hoofdstukken, geschreven in een vlotte, toegankelijke taal, tracht ze de effecten van de digitale wereld aan de oppervlakte te brengen, en ons op die manier een digitaal bewustzijn te schoppen. Ze is niet de eerste om de digitale wereld te vergelijken met de gevangenis die ooit door de Engelse filosoof Jeremy Bentham is ontworpen. Zijn Panopticon is een cirkelvormige gevangenis waarbij de gevangenen in transparante cellen langs de buitenkant zijn opgesloten en doorlopend zichtbaar zijn voor de controletoeren in het midden. De gevangenen zien hun controleurs niet en weten dus niet of ze geobserveerd worden en wanneer. Vergelijk dat met het internet dat al onze gegevens opslaat en deelt. Deze gegevens – en mensen zijn verontrustend bereid om privégegevens op het net te gooien – leiden tot een soort persoonlijke digitale identiteitskaart gevormd door het groeperen van alle informatie-elementen afgeleid uit digitaal gedrag. Dit hoeft op zich geen probleem te zijn, als dat gebeurt

met onze toestemming. We hebben echter weinig of geen zicht op wie welke informatie over ons bezit en wat ermee wordt gedaan. Dat ligt deels ook aan onszelf: we zijn nonchalant wat betreft het goedkeuren van allerlei privacyregels. Daarmee geven we onszelf weg aan allerlei commerciële organisaties en worden zelf 'commodities': onze identiteit is immers geld waard voor wie ons producten en diensten op maat wil aanbieden. Big Brother surveilleert onophoudelijk ons doen en laten. En dat is nog maar een van de talrijke aspecten waarvoor Gabriëls ons waarschuwt.

“We hebben weinig of geen zicht op wie welke informatie over ons bezit en wat ermee wordt gedaan.”

Het feit dat we de talrijke voordelen van ons onlinebestaan erkennen en waarderen, mag ons niet blind maken voor de gevaren. In het laatste hoofdstuk houdt Gabriëls een “pleidooi voor mondigheid en ongehoorzaamheid”. We moeten de ethische kant van ons onlineleven niet uit het oog verliezen en waarden zoals privacy, rechtvaardigheid en autonomie honoreren, stelt ze. Data moeten worden

beveiligd en lekken voorkomen. Digitale verbondenheid moet met zin voor realiteit geïnterpreteerd worden, en de technologie moet van meet af aan worden ontworpen met waarden zoals verantwoordelijkheidszin en samenwerking in gedachten. We moeten durven mondig te zijn, zelfs als dat niet conform is met het populaire digitale discours. Kortom, we moeten 'kritische onlifeburgers' zijn, 'waakzaam voor zaken die de democratie ondermijnen'. Is wat mogelijk is, ook wenselijk?

De vraag naar specialisten in informatie- en computertechnologie is door de razendsnelle, doorlopende en soms verrassende digitale evoluties groter dan het aanbod. Maar “(...) ook ethicus is een knelpuntberoep”, besluit Katleen Gabriëls.

EDGARD EECKMAN

Bestel nu 'Onlife' met 10% korting en gratis verzending! Surf naar www.lannoo.be/onlife en tik in je winkelmandje de kortingscode 'hvvonlife' in. Deze actie is alleen geldig via LannooShop, tot 31/08 of zolang de voorraad strekt. 'Onlife. Hoe de digitale wereld je leven bepaalt', Katleen Gabriëls, Lannoo, 2016, ISBN 9789401437776, 280 p., € 22,50 Op pag. 42 van dit magazine kunt u een artikel van Katleen Gabriëls over haar boek lezen.

WEERWOORD

Marc Josten is onderzoeksjournalist en hoofdredacteur bij omroep HUMAN. Hij houdt zich al jarenlang bezig met de processen die de publieke opinie beïnvloeden en bracht zo enkele spraakmakende dossiers uit. Aan de hand van historische en actuele voorbeelden legt hij in dit boek de mechanismen daarrond bloot. In een democratie hechten we met name veel belang aan de vrijheid van meningsuiting. Alle meningen bij elkaar vormen de publieke opinie, een belangrijke leidraad om beleid te maken en beslissingen te nemen. Maar waar halen we de informatie vandaan die tot een afgewogen inzicht of oordeel moet leiden? Hoe selecteren we de feiten en hoe verwerken we die? En komen deze feiten overeen met de werkelijkheid of zijn ze gemanipuleerd?

'Weerwoord. De publieke opinie', Marc Josten, De Geus, 2017, ISBN 9789044538373, 256 p., € 19,99

IK HAAT HET INTERNET

In deze grensverleggende roman worden macht en moraal in ons digitale tijdperk belicht. De auteur duikt aan de hand van enkele personages in een wereld van internetschandalen, waarin we ons intellectueel eigendom weggeven aan

Facebook en Twitter. Hij stelt de vraag wat er is gebeurd met ons engagement en onze politieke betrokkenheid. Een literair statement en sociaal manifest over internet in de meest bijtende bewoordingen. Hilarisch, feministisch en anti-kapitalistisch.

'Ik haat het internet', Jarett Kobek, Xander Uitgevers, 2017, ISBN 9789401606240, 320 p., € 19,99

MEDIA IN BEWEGING

Iris Musschoot is zelfstandig media-professional, voorheen marketingmanager van Canvas en Ketnet en mediadocente aan Erasmushogeschool Brussel. Bart Lombaerts leerde onder meer de kneepjes van het pr- en communicatievak bij Kom op tegen Kanker. Dit werk biedt een unieke blik achter de schermen van de mediasector, met de meest recente cijfers en cases. Hoe gaan journalistieke redacties en commerciële afdelingen om met de aanhoudende maatschappelijke en technologische evoluties? Gesprekken met tientallen mediaprofessionals uit diverse gebieden dragen bij tot een heldere analyse van het functioneren van de mediasector vandaag. Kortom een overzichtelijk naslagwerk voor de professional en een logisch opgebouwd handboek voor de student, maar tevens een aanrader voor iedereen die grip wil krijgen op de veranderende media.

'Media in beweging. Handboek voor de professional', Lannoo Campus, 2017, Iris Musschoot en Bart Lombaerts, ISBN 9789401402897, 488 p., € 34,99

MEDIA ONDER DE LOEP

Het Belgische medialandschap is altijd in beweging. Spelers komen en gaan, veranderen van naam of eigenaar. Trends, zoals crossmedialiteit en convergentie, zorgen ervoor dat traditionele media opgaan in een ruimer, vaak complex medialandschap. Dit handboek schept orde in de chaos en biedt een actueel en degelijk overzicht van de Belgische mediasector. Bijkomende, uitgebreide digitale ondersteuning – voorbeelden en cases, doordenkers, ... – vind je op het online leerplatform Sofia. Dit basisboek is daarom niet enkel geschikt voor docenten en studenten, maar biedt ook leerrijk en toegankelijk leesmateriaal voor elke geïnteresseerde in media. Katheline De Lembre is docent aan de Arteveldehogeschool en gespecialiseerd in marketing en media. Ina Cool is docent Media-analyse en Communicatieonderzoek aan de Arteveldehogeschool.

'Media onder de loep. Analyse van de Belgische massamedia', Katheline De Lembre en Ina Cool, ACCO Uitgeverij, 2016, ISBN 9789462927452, 280 p., € 35

